

E. O.

Czwarty tom "Organonu"

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/1, 192-193

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Franciszek Mamuszk a, *Budowle obronne ziemi gdańskiej*. Wydział Kultury PWRN w Gdańsku, Gdańsk 1966, ss. 81, ilustr.

Na zawartość albumiku składają się: krótkie opisy budowli obronnych 50 miejscowości województwa gdańskiego, plany fortyfikacji (15), fotografie (24), wykaz wczesnośredniowiecznych grodów obronnych, wykaz źródeł i podstawowej literatury.

Krótki wstęp do albumiku napisał doc. Jerzy Stankiewicz.

Z. Br.

Franciszek Mamuszk a, *Zabytkowe budowle drewniane w województwie gdańskim*. Okręgowa Komisja Opieki nad Zabytkami przy Zarządzie Okręgu PTTK w Gdańsku i Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku, [Gdańsk 1966], ss. 12, ilustr.

Popularna broszura przedstawia m.in. drewniane wiatraki służące do mielenia zboża, z wiatrakiem w Palczewie (pow. nowodworsko-gdański) na czele. Jest to monumentalny wiatrak typu holenderskiego, z obracaną głowicą i przejazdem pod budynkiem. Wiatraków takich zachowało się niewiele, jeśli zaś idzie o wiatraki służące celom wodno-melioracyjnym na depresyjnych obszarach Żuław, to zlikwidowano je wszystkie za czasów niemieckich (do dzisiaj dochował się tylko jeden, przeniesiony przed wojną do Gdańska-Oliwy).

Na wstępie broszura krótko wyjaśnia, jak oszczędzanie drewna jako materiału budowlanego wywołało zmiany w technice budownictwa.

Z. Br.

Z C Z A S O P I S M K R A J O W Y C H

CZWARTY TOM „ORGANONU”

Większą część czwartego tomu „Organonu”¹, który ukazał się we wrześniu 1967 r., zajmują wybrane materiały kongresu *Starożytność klasyczna a czasy dzisiejsze*, który odbył się w Brnie w dniach 12—16 IV 1966. Tom otwarty jest referatem *Związek starożytności klasycznej i naszych czasów*, wygłoszonym na posiedzeniu inauguracyjnym kongresu przez znanego francuskiego marksistowskiego teoretyka kultury R. Garaudy’ego, po czym zamieszczono część komunikatów (lub ich też) zgłoszonych na odbyte w ramach kongresu sympozjum *Starożytność klasyczna a początki nauki nowożytnej*. Spośród 35 komunikatów tego sympozjum „Organon” drukuje 19, a m.in.: B. Kiedrowa (ZSRR) *Współczesność jako klucz do rozumienia starożytności* (ros.?), G. Hariga (NRD) *Od krytyki scholastyki do krytyki starożytności* (ang.), S. N. Sena (India) *Elementy indyjskie w odrodzeniu europejskim* (ang.), M. L. Righini Bonelli (Włochy) *Odzyskanie nauki starożytnej we Florencji* (ang.), A. Grigorjana (ZSRR) *Rozwój idei heliocentrycznych w Rosji* (ros.), A. Juszkiewiczza (ZSRR) *Tradycje archimedesowe w matematyce średniowiecznej* (fr.).

Druga część tomu poświęcona jest 250 rocznicy śmierci Leibniza². Zamieszczono

¹ Por. informacje o trzecim tomie w nrze 2/1967 „Kwartalnika”, s. 434.

² Tytuły artykułów zamieszczonych w „Organonie” podano w polskim tłumaczeniu, zaznaczając w nawiasie, w którym z języków kongresowych artykuł został opublikowany.

³ Por. doniesienie W. Voiségo o obchodach Leibnizowskich w nrze 2/1967 „Kwartalnika”, s. 341.

tu artykuły: A. Grigorjana *Filozoficzne i przyrodoznawcze poglądy Leibniza* (ros.), A. T. Tymienieckiej (Stany Zjednoczone) *Filozofia Leibniza a nauka dzisiejsza* (ang.), J. O. Fleckensteina (Szwajcaria) *Algorytmiczna Leibnizowska interpretacja „Wielkiej sztuki” Lullusa* (ang.), A. Korcika (Polska) „*Defensio Trinitatis contra Wisso-watium*” Leibniza a polemika Scharffa z Rauenem (fr.), W. Voiségo (Polska) *Leibnizowski model myślenia politycznego* (ang.) oraz K. Migonia (Polska) *Koresponden-cja naukowa Leibniza jako metoda jego pracy naukowej (na przykładzie wymiany listów z Andrzejem Acoluthusem i Adamem Kochańskim)* (fr.). Dział ten zamyka publikacja dwu nie drukowanych listów Leibniza do Kochańskiego w opracowa-niu S. Dobrzyckiego.

Tom zamknięty jest działem *Miscellanea*, na który składają się artykuły: B. Ja-sinowskiego (Chile) *Prawa przyrody a prawo natury* (fr.), R. Bernier (Kanada) *In-dukcyjne i dedukcyjne podejścia do entelechii u Driescha* (fr.), G. Dobrowa (ZSRR) *Zastosowanie metod matematycznych i urządzeń cybernetycznych do analizy ten-dencji rozwoju nauki i techniki* (ang.) oraz G. Dobrowa, W. Klimieniuka i S. Szu-chardina (ZSRR) *Tezaurus wydarzeń naukowych*.

O ile w poprzednim tomie „Organonu” połowa artykułów wyszła spod pióra autorów polskich, to w tomie czwartym na 31 pozycji jedynie 4 ma autorów pol-skich. Najwięcej, bo 10 prac pochodzi ze Związku Radzieckiego, po 3 — ze Stanów Zjednoczonych i NRD, po 2 — z NRF i Czechosłowacji, po 1 — z Francji, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, Włoch, Kanady, Chile i Indii. Międzynarodowy charakter rocz-nika jest więc tym razem silnie zaakcentowany, tym bardziej, że liczba krajów, z których pochodzą autorzy, zwiększyła się z 7 do 13. Pod względem językowym nadal przeważa język angielski (17 artykułów) przed francuskim i rosyjskim (8 i 6 artykułów).

E. O.

KSIĄŻKI I CZASOPISMA NAUKOWE W LICZBACH

W nrze 9/1967 „Wiadomości Statystycznych” ukazał się artykuł Bogusława Rej-na *Wydawnictwa naukowe w liczbach*, z którego wynotujemy następujące dane:

W latach 1928—1938 ukazało się w Polsce ogółem 31,2 tys. tytułów książek nau-kowych, w latach 1944—1956 — 21,7 tys., w latach 1957—1966 — 23,4 tys. (do 1934 r. do prac naukowych zaliczano też pamiętniki oraz publikacje źródeł historycznych, teksty ustaw, rozporządzenia itp.; od 1961 r. do książek zaliczane są również pół-roczniki i roczniki). Stanowiło to kolejno następujące odsetki ogólnej liczby tytu-łów: 42%, 35%, 32%.

Nakłady książek naukowych przedstawiały się następująco: w latach 1928—1937 — 27,5 mln egz., w latach 1944—1956 — 87,4 mln i w latach 1957—1966 — 41,3 mln. W 1928 r. wydaliśmy 1,9 tys. tytułów w nakładzie 3,8 mln egz., w 1965 r. — 3,2 tys. tytułów w nakładzie 4,3 mln egz.

W 1925 r. ukazywało się 195 czasopism naukowych. Ich udział w ogólnej liczbie czasopism wynosił 12%. W 1928 r. było 315 tytułów (13%), w 1932 r. — 314 tytułów (12,5%), w 1937 r. — 440 tytułów (16%), w 1958 r. — 142 tytuły (16%), w 1966 r. — 410 tytułów (30%).

Z. Br.

O TOWARZYSTWIE NAUKOWYM KRAKOWSKIM W „ROZNIKU BIBLIOTEKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK W KRAKOWIE”

Wydany w 1965 r. tom 10 (za 1964 r.) „Rocznika Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie” otwiera artykuł Zbigniewa Jabłońskiego pozostający w związku z dziesięcioleciem „Rocznika”. Artykuł następny, Krystyny Stachowskiej *Zagranicz-*